

Załącznik do Uchwały Nr 172/XL/2018

Rady Miejskiej w Piławie Górnej z dnia 31 stycznia 2018 r.

**Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych
Gminy Piława Górna
na lata 2018-2021**

Piława Górna – Wrocław 2017

Spis treści

WSTĘP	4
1.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE.....	6
1.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	6
1.3. GOSPODARKA LOKALNA	7
1.4. WALORY TURYSTYCZNE.....	7
1.5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	8
1.6. SŁUŻBA ZDROWIA	9
1.7. KULTURA I SZTUKA.....	10
1.8. SPORT I REKREACJA	11
1.9. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWOŻAROWA	11
1.10. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	11
2.1. DEMOGRAFIA	12
2.2. LOKALNY RYNEK PRACY I BEZROBOCIE	17
2.3. POMOC SPOŁECZNA	19
2.4. MIESZKALNICTWO	23
2.5. UZALEŻNIENIA	25
OBSZARY PROBLEMOWE	28
3.1. UBÓSTWO	28
3.2. BEZROBOCIE	29
3.3. UZALEŻNIENIA	30
3.4. INFRASTRUKTURA I ZASOBY LUDZKIE	30
3.5. KATEGORIE ZAGROŻONE PROBLEMAMI SPOŁECZNYMI	30
STRUKTURA CELÓW I KIERUNKÓW REALIZACJI STRATEGII.....	31
4.1. SPÓJNOŚĆ STRATEGICZNA.....	31
4.2. CELE I KIERUNKI STRATEGICZNE.....	33
CEL STRATEGICZNY 1.	34
AKTYWNA WALKA Z UBÓSTWEM I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM I DYSKRYMINACJĄ.....	35
CEL STRATEGICZNY 2.	38
WSPIERANIE ROZWOJU LOKALNEGO RYNKU PRACY	38
CEL STRATEGICZNY 3.	39
PROMOCJĘ ZDROWEGO TRYBU ŻYCIA I AKTYWNA PROFILAKTYKĘ UZALEŻNIEŃ.....	40

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

CEL STRATEGICZNY 4.	41
AKTYWIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	41
CEL STRATEGICZNY 5.	42
PODNOSZENIE JAKOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH	42
5. PODSUMOWANIE DZIAŁAŃ W RAMACH STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2013-2017	43
6. MONITORING I NADZÓR NAD IMPLEMENTACJĄ STRATEGII	48

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018 -2021 jest kontynuacją działań realizowanych w poprzednim dokumencie. Celem Strategii, jako dokumentu o randze strategicznej jest przede wszystkim integracja osób, rodzin przejawiających społeczne dążenie do zmiany negatywnych sytuacji występujących w społeczeństwie. *Polityka społeczna to działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych zmierzająca do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, prorozwojowych struktur społecznych oraz stosunków społecznych opartych na równości i sprawiedliwości społecznej, sprzyjających zaspokajaniu potrzeb społecznych na dostępnym poziomie.*¹ Przytoczona definicja zawiera aż trzy istotne dla polityki społecznej cele: dbałość o warunki bytu, prorozwojowe struktury i stosunki społeczne.

Treść niniejszej Strategii jest zgodna z innymi dokumentami strategicznymi w obszarze polityki społecznej. Należą do nich między innymi strategia Unii Europejskiej na lata 2010-2020 „Europa 2020”. Strategia ta jest programem rozwoju społeczno - gospodarczego Unii Europejskiej. W strategii „Europa 2020” wśród inicjatyw przewodnich, mających szczególne znaczenie dla polityki społecznej znalazły się: Europejski program walki z ubóstwem, mający na celu zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym. Przewyciężenie problemów jest procesem wymagającym zespolonych i skoordynowanych działań w oparciu o zaplanowaną, interdyscyplinarną i wieloaspektową pracę instytucji publicznych i organizacji pozarządowych przy współdziałaniu przedsiębiorców oraz społeczności lokalnej. Kierując się takim podejściem, duże znaczenie przypisuje się racjonalizacji działań, co wprost przekłada się na uzyskiwanie wyższych efektów przy lepszym wykorzystaniu posiadanych zasobów.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej

---

¹ Kurzynowski A. (2001) *Polityka społeczna- podstawowe pojęcia i zakres*. W: Kurzynowski A. (red.), *Polityka społeczna*. Warszawa: Instytut Gospodarstwa Społecznego SGH, s. 11.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych. Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, włączenie osób starszych i niepełnosprawnych. Analizą diagnostyczną został objęty okres realizacji poprzedniej Strategii, skorzystano z danych zastanych, sprawozdań i wiedzy ogólnodostępnej – analizę prowadzono w możliwie najszerszym kontekście porównawczym, tak aby wychwycić zmiany społeczno-gospodarcze zachodzące na terenie Gminy.

Koordinacją realizacji założeń Strategii zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej, bowiem celem polityki społecznej jest przede wszystkim zaspokajanie potrzeb społecznych i wyrównywanie szans.. Podstawą prawną realizowanych w ramach niej zadań będzie: *Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej*, na mocy której obligatoryjnym jest posiadanie przez samorząd gminny dokumentu strategicznego w tym zakresie. *Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 2008 listopada 2003 roku*, na mocy której realizowane są zadania z zakresu wspierania rodziny. *Ustawa o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 roku*, która daje możliwość uruchamiania narzędzi z zakresu aktywizacji zawodowej osób wykluczonych i będących na marginesie życia. *Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 roku* pozwoli na realizację działań wspierających w tym zakresie realizacji szeroko pojętej polityki prozdrowotnej skierowanej zarówno do osób dorosłych, jak i dzieci. *Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* nakłada z kolei na samorząd obowiązek działania na rzecz ograniczania spożycia alkoholu, czy też przeciwdziałania i usuwania skutków jego nadużywania. *Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* daje możliwość tworzenia kompleksowych rozwiązań w zakresie działalności organizacji pozarządowych i ich współpracy z samorządem.

Wspomniane ustawy regulują działania podejmowane przez samorząd w zakresie kształtowania polityki społecznej w różnych jej obszarach, tym samym wpływają one przynajmniej pośrednio na kształt strategii rozwiązywania problemów społecznych

1. Charakterystyka gminy

1.1. Położenie geograficzne

Gmina położona jest w południowo-wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie dzierzoniowskim. Od północy i zachodu graniczy z gminą Niemcza, od południa z gminą Ząbkowice Śląskie, od północnego-wschodu z gminą wiejską Dzierżoniów.

Miasto Piława Górna położone jest we wschodniej części Kotliny Dzierżoniowskiej na Wzgórzach Niemczańsko-Strzelińskich. W obrębie gminy przebiegają dwa pasma wchodzące w skład powyższego mezoregionu: Wzgórze Bielawskie oraz Wzgórze Gilowskie. Przez centralną część gminy płynie rzeka Piława, będąca prawobrzeżnym dopływem Bystrzycy.

Gmina ma charakter miejski i powstała z połączenia trzech miejscowości: Piławy, Kośmina i Kopanicy. Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z XII wieku, a prawa miejskie uzyskała Piława w 1962 roku. Zabudowa miasta skoncentrowana jest wzdłuż ulic Piastowskiej, Bolesława Chrobrego i równoległej ulicy Sienkiewicza. Centralną część stanowi kompleks budowlany o nazwie „Osada Braci Morawskich” położony między ulicami: Fabryczną i Kasztanową.

Gmina Piława Górna zajmuje powierzchnię 2092 ha. Mimo miejskiego charakteru gminy tereny użytkowane rolniczo stanowią aż 85% jej powierzchni (1786 ha), z czego znaczna część (88%) to grunty orne. Tereny pod budownictwo mieszkalne zajmują 61 ha. Gmina charakteryzuje się bardzo małą lesistością. Lasy stanowią zaledwie około 3% jej powierzchni. Miasto posiada również 8,4 ha zieleńców oraz 1,7 ha terenów zieleni osiedlowej.

1.2. Infrastruktura techniczna

Analizując kwestię transportu i łączności podkreślić należy, że przez Piławę Górną nie przebiega żadna droga krajowa. Przez miasto przechodzi liczący 3,3 km odcinek drogi wojewódzkiej, prowadzący ze Strzegomia w kierunku granicy państwa. Przebiega tu także droga powiatowa o długości 6.5 km łącząca Jodłownik i Ciepłowody. Gmina zarządza w sumie 25,3 km dróg na swoim terenie. Wzdłuż dróg znajdują się chodniki, miasto posiada również miejsca parkingowe.

W odniesieniu do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej podkreślić należy, że z wodociągów korzysta 91% mieszkańców, zaś z kanalizacji 60%. Długość sieci wodociągowej wynosi ok. 30

km, zaś kanalizacyjnej ok. 16,7 km. Siecią zarządza przedsiębiorstwo Wodociągi i Kanalizacja Spółka z o.o. z Dzierżoniowa. Woda pozyskiwana jest z 2 dwóch ujęć wód podziemnych zlokalizowanych na terenie miasta przy ulicy Stefana Okrzei i przy ulicy Bolesława Chrobrego, gdzie znajduje się również stacja uzdatniania wody. Sieć kanalizacyjna jest stosunkowo młoda, jej wiek nie przekracza 20 lat. Ścieki odprowadzane są do biologicznej oczyszczalni ścieków położonej na terenie miasta na ulicy Żytniej. Oczyszczalnia wybudowana została w 1995 roku.

Na terenie gminy nie występują scentralizowane systemy ogrzewania. Poszczególne budynki użyteczności publicznej lub mieszkalnictwa zbiorowego ogrzewane są lokalnymi kotłowniami lub za pomocą pieców. Własne gazowe kotłownie posiadają: szkoła, urząd miasta i spółdzielnia mieszkaniowa.

1.3. Gospodarka lokalna

Według danych statystycznych w roku 2016 na terenie gminy zostało wpisanych 916 podmiotów do rejestru REGON na 10 tys ludności. Są podmioty należące do sektora publicznego i sektora prywatnego. Najwięcej przedsiębiorstw stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W 2017 roku zarejestrowanych było 345 podmiotów gospodarczych w tym 47 nowych.

Najwięcej podmiotów gospodarczych działa w sekcji przetwórstwa przemysłowego- w tym głównie przetwórstwa kamienia, handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych i prowadzi działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości.

Do elementów otoczenia przedsiębiorców zaliczyć należy Agencję Banku PKO BP i oddział Banku Spółdzielczego oraz Fundusz Poręczeń Kredytowych Powiatu Dzierżoniowskiego. Fundusz udziela pomocy zakładającym działalność gospodarczą oraz poręcza przedsiębiorcom kredyty.

1.4. Walory turystyczne

Ze względu na swoje położenie, miasto jest bardzo atrakcyjne krajoznawczo i turystycznie. Urozmaicona rzeźba terenu i bliskie sąsiedztwo Gór Sowich mogą stanowić atrakcję turystyczną dla mieszkańców Wrocławia i Dolnego Śląska.

Wśród interesujących obiektów dziedzictwa kulturowego wymienić należy:

1. Osada Braci Morawskich (obecny Plac Piastów Śląskich – pochodzi z XVIII wieku, jest zespołem reprezentatywnym dla nielicznej na dolnym Śląsku grupy siedlisk tego nurtu religijnego. Ze względu na dobry stan zachowania układu planistycznego do zabudowy, cały zespół stanowi zabytek unikalny w skali kraju;
2. Kościół św. Marcina – wybudowany w XIV wieku, rozbudowany w latach 1982-87. Zachowała się część dawnej budowli z nawą, prezbiterium i wieżą;
3. Pałac Gladishof – zespół pałacowo-parkowy z początku XVIII wieku, rozbudowany w wieku XIX obecnie częściowo ruina. Zachowała się kamienna fontanna, łuki Tudorów w oknach, czworoboczna wieża z tarczami zegarowymi oraz część zabudowań gospodarczych. Obecnie Pałac i przyległy teren jest w rękach prywatnych. Właścicielem jest Nova Polska - Majątek Rolny. Zamczysko jest miejscem cyklicznych imprez kulturalnych, a także seminariów naukowych z zakresu hodowli bydła mięsnego rasy Charolaise. Aktualnie pałac jest w trakcie renowacji, mimo tego już dziś budzi podziw. Ogrody z kolei są pięknym przykładem zagospodarowania naturalnych odsłoneń i skarp skalnych, zbudowanych z gnejsów i amfibolitów;²
4. Zabytkowy park – założony w drugiej połowie XVIII wieku przez Braci Morawskich na wzgórzu Questenberg (Góra Parkowa). Na jego terenie występują liczne okazy starych dębów, kasztanowców i buków;
5. Gimnazjum Braci Morawskich – obecnie budynek dawnego gimnazjum, mieści Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla dzieci i młodzieży. Budynek pochodzi z końca XIX wieku i do dnia dzisiejszego zachował się praktycznie w niezmienionym kształcie;
6. Wiatrak – z XVIII w., typu „Holender”, przebudowany i zaadaptowany na dom mieszkalny.

Gmina nie posiada wyznaczonych szlaków turystycznych. Wyznaczony został szlak rowerowy o długości ok. 6 km, przebiegający przez miejsca zabytkowe i inne interesujące obiekty takie jak: kamieniołomy, Pałac Oberhoff, wzgórze widokowe na tzw. „Grzybowcu”.

1.5. Edukacja i wychowanie

Zadania z zakresu edukacji w Piławie Górnej realizują: przedszkole oraz szkoła podstawowa.

---

² <http://www.geopark.org.pl/Pilawagorna/pg8.php>

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

Przedszkole Publiczne jest zlokalizowane na terenie miasta Piława Górna w niewielkim oddaleniu od głównej ulicy. Przedszkole zajmuje budynek po byłym żłobku, zaadaptowanym na potrzeby placówki przedszkolnej. Jest to dwukondygnacyjny budynek z dwoma wejściami głównymi. Po obu stronach budynku znajdują się tarasy wysunięte w głąb ogrodu. Ogród wyposażony jest w sprzęt do zabaw i ćwiczeń ruchowych na świeżym powietrzu. W przedszkolu funkcjonuje 9 etatów nauczycielskich, a dzieci uczęszczają do 6 grup przedszkolnych. Obecnie miejsc przedszkolnych jest 175.

W 2016 roku Szkoła Podstawowa im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego prowadziła 18 oddziałów i kształciła 338 uczniów. Kadra nauczycielska szkoły składała się z 24 etatów. W placówce mieści się świetlica szkolna, biblioteka, a szkoła oferuje uczniom zajęcia pozalekcyjne.

We wrześniu 2017 roku, w wyniku przeprowadzonej w kraju reformy edukacji, do struktur szkoły zostało włączone Gimnazjum im. Zesłańców Sybiru w Piławie Górnej. Obecnie – w roku szkolnym 2017/18, w szkole pracuje 39 pedagogów w tym: 1 nauczyciel – logopeda, 1 doradca zawodowy. W szkole funkcjonują 22 oddziały w tym: 17 oddziałów klas szkoły podstawowej i 5 klas gimnazjalnych, łącznie - na dzień 27.12.2017r. do placówki uczęszcza 458 uczniów, 94 do klas gimnazjalnych a 364 do Szkoły Podstawowej. W chwili obecnej Szkoła Podstawowa zajmuje dwa budynki – duży i mały – mniejszy został wyremontowany, dostosowano toalety do potrzeb osób niepełnosprawnych, działa w nim również Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. W placówce działa też Uczniowski Klub Sportowy „Orzeł” oraz Uczniowski Klub Sportowy „Sporty Modelarskie i Rekreacja”.

1.6. Służba zdrowia

Zakres oferowanych dostępnych usług z zakresu ochrony zdrowia w Piławie Górnej prezentuje się raczej skromnie. Na terenie miasta działa Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Rodzinna „Familia” świadcząca usługi z zakresu lekarza rodzinnego. Struktura placówek służb zdrowia na terenie miasta jest niewystarczająca przede wszystkim w zakresie dostępu do specjalistów. Najbliższe placówki zatrudniające lekarzy specjalistów znajdują się w Dzierżonowie lub we Wrocławiu. W mieście prowadzone są za to różnego rodzaju badania przesiewowe, pozwalające diagnozować schorzenia wymagające porad specjalistów. System

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

podstawowej opieki medycznej jest natomiast oceniany jako wystarczający i dobrze zorganizowany.

1.7. Kultura i sztuka

Zadania z zakresu kultury realizuje Miejski Ośrodek Kultury i Biblioteka . MOKiB pełni rolę animatora kultury na terenie miasta, posiada własny budynek z salą widowiskowo-kinową. Działalność animacyjna MOKiB znajduje wyraz w organizacji takich wydarzeń jak Wojewódzkie Spotkania Artystyczne Klubów Seniora, cykliczna impreza "Pokaż talent". Obie imprezy mają zasięg ponadgminny. MOKiB współorganizuje również „Dni Piławy Górnej”.

W ramach MOKiB działają: zespół kabaretowo-estradowy „Siwy Włos”, który powstał w działającym przy MOK-u Klubie Seniora w 1981 roku, Orkiestra Dęta oraz Kapela Miejska, zespół „Górzanie”, prezentujący folklor różnych regionów Polski, a także Słoneczny Teatr Zabawy, skupiający dzieci zainteresowane teatrem.

Miejski Ośrodek Kultury i Biblioteka oferuje również zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych, m.in. w sekcji plastycznej, tanecznej, muzycznej, recytatorskiej, wokalne, zajęcia z rytmiki dla maluchów czy zajęcia fitness, w tym fitness dla seniorów.

MOKiB prowadzi w ramach działań bibliotecznych zajęcia m.in. w ramach Programu Rozwoju Bibliotek czy Dyskusyjny Klub Książki. Biblioteka prowadzi analizę czytelnictwa w Gminie – księgozbiór liczy ogółem 21449 woluminów. Najwyższy poziom czytelnictwa zauważalny jest w grupie wiekowej 25-44 lat – w tym przedziale wiekowym 139 czytelników korzysta z biblioteki, potem kolejno: w grupach 6-12 lat – 137 czytelników, powyżej 60 lat jest 90 czytelników. Ogółem z usług biblioteki korzysta 647 osób. W Bibliotece można wypożyczyć książki, czasopisma oraz skorzystać z czytelni. W 2016 roku odnotowano 10 195 wypożyczeń pozycji książkowych, 440 wypożyczeń czasopism i 39 zbiorów audiowizualnych. Z czytelni skorzystano 476 razy. Biblioteka propaguje ideę czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, zbiory są uzupełniane na bieżąco. W roku 2017 w budynku przy ul Piastowskiej 29 powstała Regionalna Izba Pamięci łącznie z wystawą kamienia. W budynku działa również Polski Związek Emerytów i Rencistów oraz przedstawicielstwo Związku Działkowców, Klub Senior plus oraz od 2018 r Punkt Konsultacyjno – Informacyjny i GKRPA i PN.

1.8. Sport i rekreacja

Organizatorem życia sportowego w gminie jest Klub Sportowy „Piławianka” oraz dwa uczniowskie Kluby Sportowe posiadające status organizacji pozarządowych. Prowadzi on zajęcia sportowo-rekreacyjne w sekcjach: głównie piłki nożnej. Uczniowskie kluby sportowe ukierunkowane są na dyscypliny takie jak: koszykówka, siatkówka, sporty modelarskie i rekreacja. KS „PIŁAWIANKA” posiada dwa pełnowymiarowe boiska sportowe, korty tenisowe. Jedno z nich posiada trybuny dla kibiców i pełnowymiarową bieżnię lekkoatletyczną. Przy Szkole Podstawowej powstał kompleks sportowy Orlik, siłownia plenerowa, skatepark, jest też budowana pełnowymiarowa hala sportowa. Na terenie gminy działają organizacje propagujące zdrowy tryb życia oraz aktywność sportową – Stowarzyszenie Koszykówki Piława Górna – promuje koszykówkę halową oraz uliczną. Stowarzyszenie Sztuk Walki Taekwondo – prowadzi zajęcia dla różnych grup wiekowych z zakresu tej sztuki walki.

1.9. Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

Za bezpieczeństwo publiczne i pożarowe na terenie gminy odpowiada Posterunek Policji i Ochotnicza Straż Pożarna. Najczęściej popełniane czyny karalne to: kradzieże, kradzieże z włamaniem, bójki, pobicia, uszkodzenia mienia. W mieście działa system monitoringu miejskiego składający się z 10 kamer. Urząd Miasta, Szkoła Podstawowa oraz Przedszkole posiadają osobne zestawy monitorujące.

Funkcjonująca w Piławie Górnej jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej wyposażona została w nowy wóz bojowy. W 2017 roku dofinansowano zakup nowego samochodu dla Policji w Piławie Górnej.

1.10. Organizacje pozarządowe

Wśród ważniejszych organizacji pozarządowych prowadzących działalność na terenie Piławy Górnej wymienić należy: Ochotniczą Straż Pożarną w Piławie Górnej, Klub Sportowy „Piławianka”, Uczniowski Klub Sportowy „Orzeł”, Uczniowski Klub Sportowy „Sporty Modelarskie i Rekreacja”, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Oddział Miejski w Piławie Górnej, Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenie Sztuk Walki Taekwondo, Stowarzyszenie Koszykówki PG.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

Gmina współpracuje z Caritas w ramach organizacji dodatkowych posiłków dla osób ubogich i wykluczonych i Polskim Czerwonym Krzyżem w zakresie tworzenia paczek rzeczowych i żywnościowych dla osób potrzebujących.

Związek emerytów organizuje pomoc i wypoczynek dla emerytów i rencistów. Każdą z wymienionych organizacji, z racji zakresu działalności, traktować można jako lokalne podmioty polityki społecznej i jako takie potencjalnych partnerów władzy lokalnej w rozwiązywaniu kwestii społecznych.

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci ma status organizacji pożytku publicznego i działa na rzecz zapobiegania patologiom wśród dzieci i młodzieży. TPD prowadzi Środowiskowe Ognisko Wychowawcze, w ramach którego odbywają się zajęcia terapeutyczne dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i zajęcia rekreacyjno-kulturalne. Ognisko organizuje również zajęcia dla dzieci w okresie ferii i wakacji szkolnych.

Na terenie gminy aktywnie działają organizacje pozarządowe propagujące zdrowy tryb życia oraz aktywność sportową – Stowarzyszenie Koszykówki PG – promuje koszykówkę halową oraz uliczną. Stowarzyszenie Sztuk Walki Taekwondo – prowadzi zajęcia dla różnych grup wiekowych z zakresu tej sztuki walki.

Władze gminy współpracę taką faktycznie podejmują, o czym świadczą choćby organizowane konkursy na wykonanie zadań publicznych dla organizacji pozarządowych. Ich celem jest wsparcie działań w zakresie upowszechniania sportu i kultury fizycznej, przeciwdziałanie patologiom i udzielanie pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

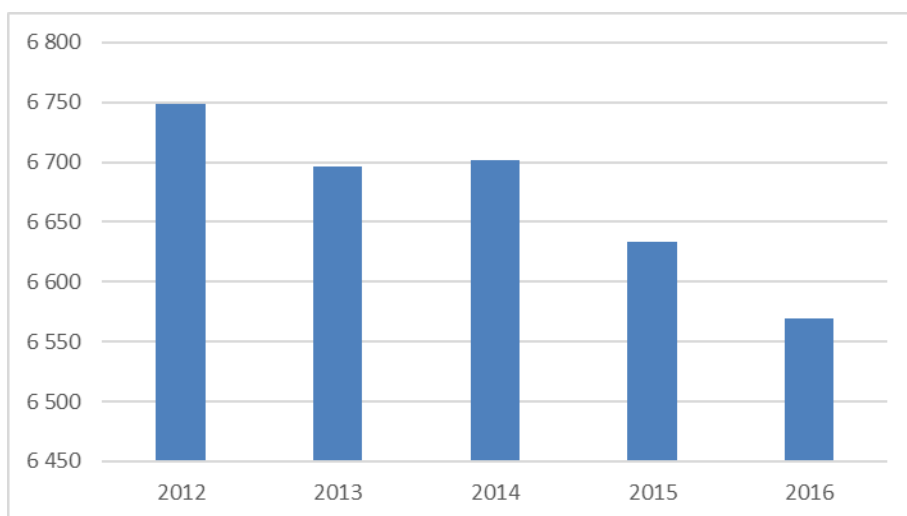
Na terenie Gminy zrzeszają się również pasjonaci gołębi pocztowych – Aktywnie działa Stowarzyszenie Polskiego Związku Gołębi Poczтовых – oddział w Piławie Górnej.

2. Diagnoza sytuacji społecznej w Piławie Górnej

2.1. Demografia

Zgodnie z danymi GUS w Piławie Górnej mieszka 6569 osób. Analizując okres 2012-2016 wyraźnie widoczny jest spadek liczby ludności miasta, szczególnie zauważalny w latach 2015-2016 (ryc. 1.).

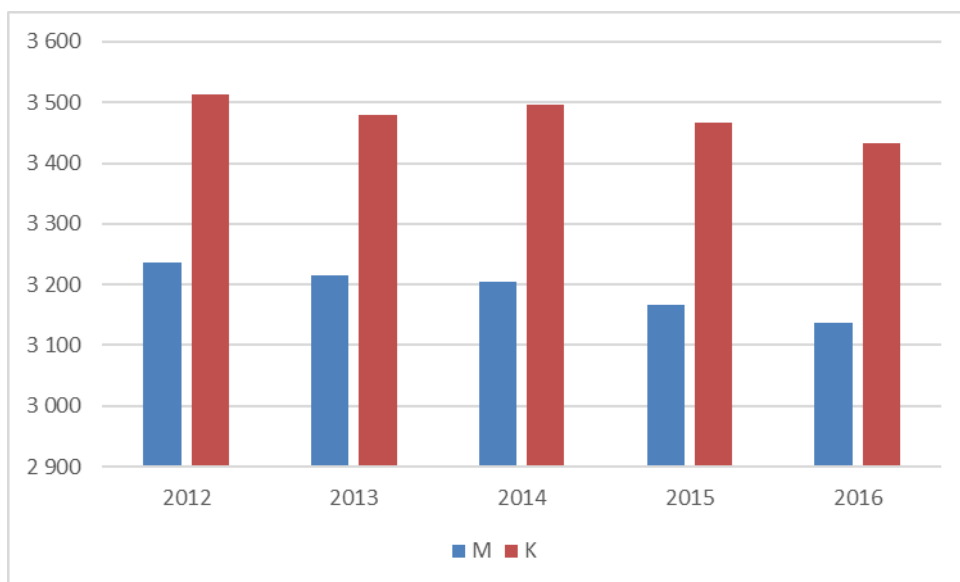
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

Ryc. 1. Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31.XII, w latach 2012-2016

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Na 6569 mieszkańców składało się 3152 mężczyzn i 3450 kobiet. Liczba kobiet nieznacznie przewyższa liczbę mężczyzn. Feminizacja miejscowości nieznacznie postępuje, bowiem w analizowanym okresie liczba mężczyzn systematycznie spada.

Ryc. 2. Liczba kobiet i mężczyzn w latach 2012-2016

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

Jako główne czynniki, wpływające na bilans ludnościowy w gminie, należy wskazać procesy migracyjne oraz ruch naturalny ludności. Kolejne tabele zawierają dane statystyczne opisujące dynamikę tych procesów.

Tabela 1. Małżeństwa i ruch naturalny ludności w latach 2012-2016

Wyszczególnienie:	2012	2013	2014	2015	2016
Małżeństwa na 1000 ludności	4,7	4,2	4,0	4,0	3,9
Urodzenia żywe na 1000 ludności	7,39	9,22	8,24	9,13	7,27
Zgony na 1000 ludności	11,24	10,41	9,59	9,58	10,91
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-3,84	-1,19	-1,35	-0,45	-3,64

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 2. Migracje wewnętrzne i zagraniczne w latach 2002-2011

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Zameldowania w ruchu wewnętrznym	51	37	66	30	35
Zameldowania z zagranicy	3	1	2	0	0
Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	60	92	78	51	57
Wymeldowania za granicę	3	9	8	0	3
Saldo migracji wewnętrznych	-9	-55	-12	-21	-22
Saldo migracji zagranicznych	0	-8	-6	0	-3

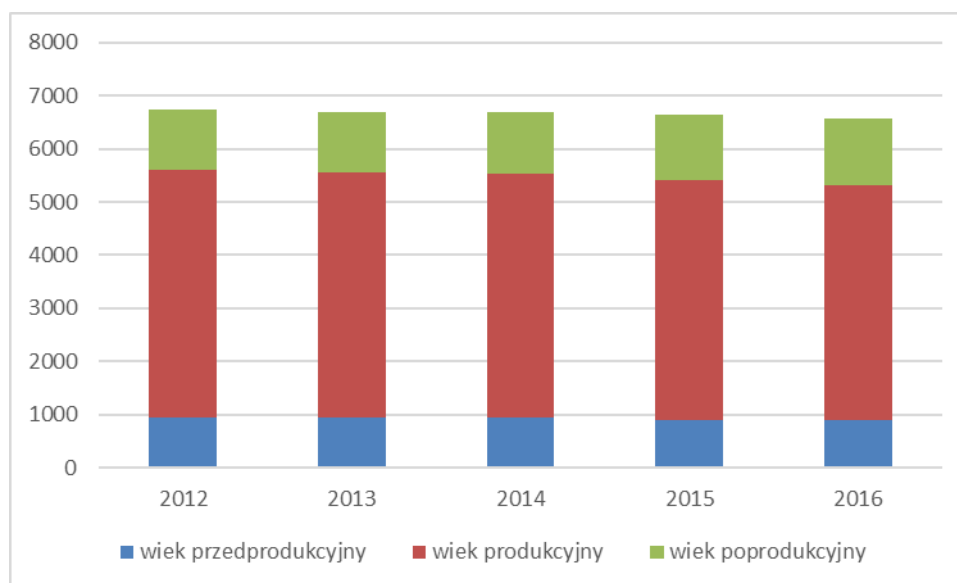
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

W analizowanym okresie zaobserwować można utrzymujący się do 2012 roku ujemny przyrost naturalny. Choć ulegał on pewnym fluktuacjom przybierał niezmiennie wartość ujemną, co należy uznać za zjawisko niepożądane. Od roku 2012 mamy do czynienia z powolną zmianą niekorzystnych trendów i liczba zgonów zaczęła przeważać nad liczbą urodzeń, czego efektem jest ujemny przyrost naturalny.

Niekorzystne trendy obserwujemy natomiast stale w procesach migracyjnych, a w ostatnich latach wręcz przybrały one na sile. W analizowanym okresie liczba osób opuszczających teren gminy przewyższała liczbę osób osiedlających się na jej terenie. Trend ten może świadczyć o przekonaniu, że miasto nie jest w stanie zapewnić optymalnych warunków koniecznych do realizacji celów życiowych, wobec czego jego mieszkańcy decydują się na jego opuszczenie.

O potencjale demograficznym gminy świadczy nie tylko liczba mieszkańców, ale także struktura wiekowa ludności. Szczególnie istotne znaczenie ma udział ludności w wieku produkcyjnym, przed- i poprodukcyjnym w strukturze ludności oraz proporcja ludności w wieku produkcyjnym do ludności w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym).

W analizowanym okresie zaobserwować można spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz w wieku produkcyjnym i utrzymywanie się na mniej więcej stałym poziomie liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (ryc. 3). Spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym jest zdecydowanie niekorzystny. Wiąże się on ze zmniejszaniem się liczby urodzeń i skutkuje małą liczbą dzieci. Pamiętać należy, że osoby w wieku przedprodukcyjnym w przyszłości wejdą w wiek produkcyjny, zaś liczne roczniki będące aktualnie w wieku produkcyjnym będą przechodziły na emerytury. Skutkiem tego będzie postępujące starzenie się społeczności Piławy Górnej i dalsze niekorzystne zmiany struktury demograficznej. Niekorzystne trendy demograficzne i ich przyszłe pogłębianie się obrazują również współczynniki obciążenia demograficznego, zestawione w tabeli 3. W miarę starzenia się osób w wieku produkcyjnym i ich przechodzenia na emeryturę, w tej grupie wiekowej może wówczas powstać luka, której nie zdołają wypełnić roczniki wchodzące na rynek pracy, zwłaszcza jeśli nie zmieni się przyrost naturalny i trendy w procesach migracyjnych. Z długookresowego punktu widzenia zmiany w strukturze wiekowej ludności należy uznać za niekorzystne.

Ryc. 3. Ludność w wieku produkcyjnym, przed- i poprodukcyjnym w latach 2012-2016

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 3. Współczynniki obciążenia demograficznego w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	53,0	53,3	53,8	54,9	55,6
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	94,8	97,5	100,0	107,7	113,5
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	25,8	26,3	26,9	28,5	29,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Miasto Piława Górna jest obszarem, na którym obserwować możemy niekorzystne zjawiska demograficzne. Oczywiście podkreślić należy, że te negatywne trendy dotyczą całego regionu, jak i kraju, jednakże gminy są nimi dotknięte w mniejszym lub większym stopniu. Aktualnie sytuacja w Piławie Górnej nie jest alarmująca, ale niekorzystne trendy przyniosą negatywne konsekwencje w dłuższym okresie.

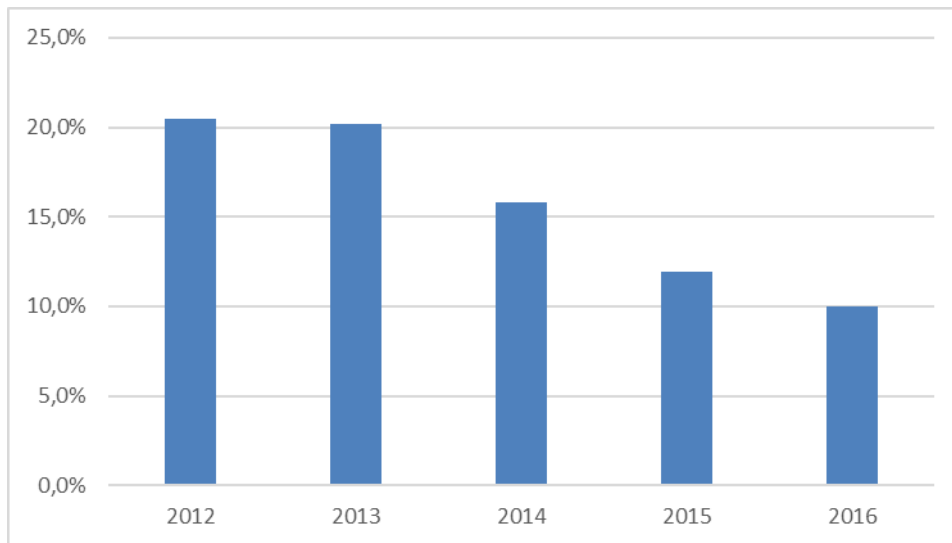
2.2. Lokalny rynek pracy i bezrobocie

Kwestie zatrudnienia i bezrobocia są współcześnie jednymi z najistotniejszych problemów społecznych. Posiadanie pracy nie gwarantuje, ale znacząco zmniejsza, zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Praca zapewnia dochód, a jednocześnie daje prawo do ubezpieczenia, w szczególności emerytalnego, zapewniając dochód w wieku poprodukcyjnym. Stąd tak istotnym jest aby wszyscy, którzy chcą pracować, mieli zatrudnienie.

Istotnym, identyfikowanym zarówno w całym powiecie, jak i Piławie Górnej problemem jest bezrobocie. Dotyczy to sytuacji, gdy osoby chętne i zdolne do pracy nie mogą znaleźć zatrudnienia. Bezrobocie oznacza przede wszystkim degradację ekonomiczną wszystkich osób i rodzin, najbardziej dotkliwą w przypadku rodzin wielodzietnych i niepełnych. Niedostatek materialny odbija się również niekorzystnie na psychicznej kondycji dotkniętych nim osób i rodzin oraz na jakości i zakresie ich uczestnictwa w życiu społecznym.

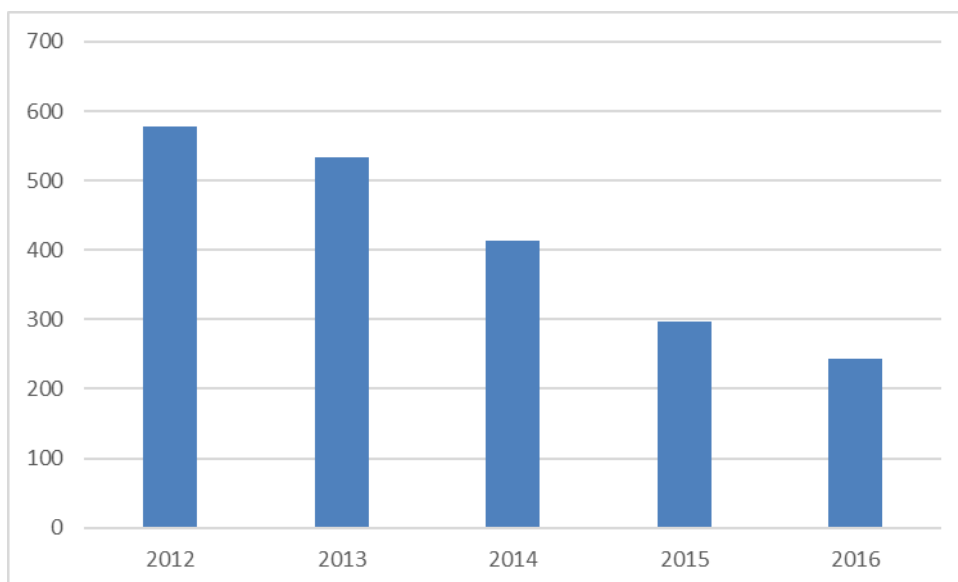
Miernikiem obrazującym poziom bezrobocia jest stopa bezrobocia rejestrowanego, a więc procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo (bezrobotnej i pracującej). Dla powiatu dzierzoniowskiego stopa bezrobocia od początku transformacji sytuowała się powyżej średniej dla województwa dolnośląskiego. W grudniu 2016 roku stopa bezrobocia na Dolnym Śląsku wyniosła 8,2%, zaś w powiecie dzierzoniowskim 10%. Jednocześnie zauważyć należy, że bezrobocie w latach 2012-2016 było na takim samym poziomie od 2014 systematycznie spada. W badanym okresie można również zaobserwować, iż w 2016 roku bezrobocie spadło aż o połowę w porównaniu z 2012 rokiem. (ryc. 5.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

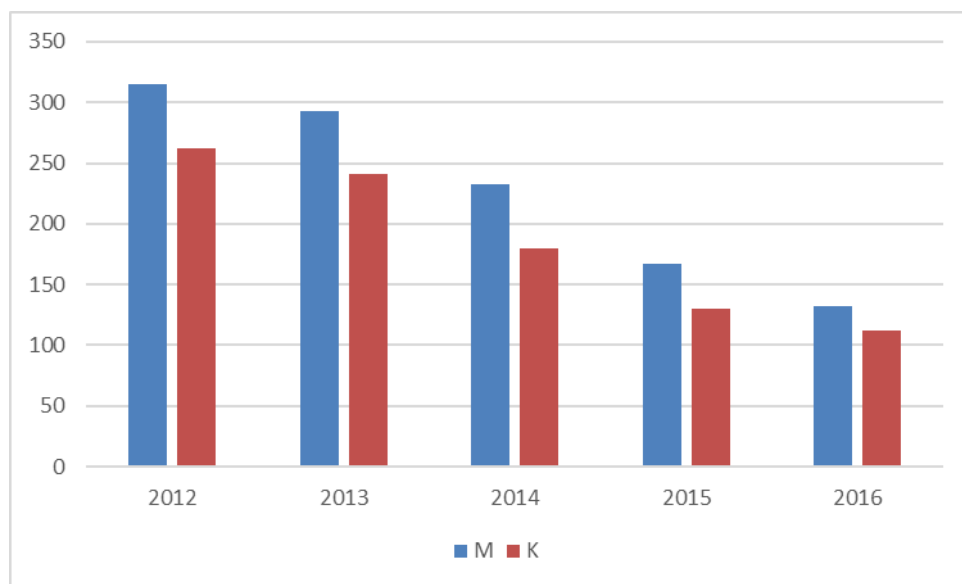
Ryc. 4. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie dzierzoniowskim w latach 2012-2016, Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Liczba bezrobotnych Piławie Górnej w grudniu 2016 roku wyniosła 244 osoby. Odnotować należy znaczący spadek w okresie 2015-2016 szczególnie w porównaniu z latami 2012-2016, kiedy to bezrobocie było bardzo wysokie. (ryc. 5.).

Ryc. 5. Liczba bezrobotnych w Gminie Piława Górna w latach 2012-2016, Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W analizowanym okresie wśród bezrobotnych przeważają mężczyźni, jednak należy zaobserwować, iż w okresie 2015-2016 bezrobocie zarówno pośród kobiet i mężczyzn spadała o ponad połowę. (ryc. 6.).

Ryc. 6. Udział kobiet wśród bezrobotnych w Gminie Piława Górna w latach 2012-2016

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Niepokojącym jest fakt, że większość zarejestrowanych bezrobotnych nie posiada prawa do zasiłku dla bezrobotnych. W grudniu 2016 roku prawa do zasiłku nie miało 75,41% bezrobotnych z Piławy Górnej. Przy braku zasiłku dla bezrobotnych i niewystarczających dochodach mogą oni korzystać ze świadczeń pomocy społecznej.

Działania na rzecz ograniczenia bezrobocia i łagodzenia jego skutków pozostają przede wszystkim w gestii Powiatowego Urzędu Pracy w Dzierżoniowie. Podzielić je można na dwa podstawowe rodzaje. Działania pasywne mają przede wszystkim na celu złagodzenie skutków bezrobocia i obejmują wypłatę zasiłków dla bezrobotnych oraz świadczeń aktywizacyjnych. Środki aktywne obejmują wszechstronne wsparcie osoby bezrobotnej w podjęciu zatrudnienia i obejmują m.in. szkolenia, staże, stypendia, pożyczki i ulgi na rozpoczęcie działalności gospodarczej, wsparcie pracodawców oraz zatrudnienie subwencionowane.

2.3. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa powołaną do rozwiązywania problemów i kwestii społecznych poprzez udzielanie wsparcia osobom i rodzinom w trudnych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

sytuacjach życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując swoje własne uprawnienia i możliwości. Kluczowe zadania w sferze pomocy społecznej przypadają gminie, a realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Analiza sytuacji w zakresie pomocy społecznej w Piławie Górnej pozwoli na zidentyfikowanie podstawowych, wymagających rozwiązania, problemów społecznych.

Wsparciem osób potrzebujących w Piławie Górnej zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej, mieszczący się przy ul. Piastowskiej 69.

Ośrodek Pomocy Społecznej zajmuje się problemami mieszkańców i wsparciem z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, pomocy materialnej dla uczniów (stypendia) i dodatków mieszkaniowych. Ośrodek, realizując ustawowe zadania pomocy społecznej, współpracuje z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Caritasem, osobami fizycznymi i prawnymi.

Pomoc społeczna jest udzielana osobom i rodzinom ze względu na wystąpienie trudnej sytuacji życiowej. Może mieć ona wiele przyczyn, często też może jednocześnie być skutkiem wielu czynników. Powody trudnych sytuacji życiowych, w których OPS udzielał wsparcia zestawiono w tabeli 5.

Tabela 4 . Powody przyznania pomocy społecznej (struktura rodzin)

Powody trudnej sytuacji życiowej (w %)	2012	2013	2014	2015	2016
Ubóstwo	59	72	70	60	89
Bezrobocie	79	79	77	67	70
Niepełnosprawność	26	28	35	36	38
Długotrwała lub ciężka choroba	42	28	42	46	45
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	26	25	18	21	29
Alkoholizm	31	32	40	36	43
Narkomania	1	2	2	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	9	8	8	11	3
Przemoc w rodzinie	1	1	1	2	1

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Piławie Górnej.

Głównymi powodami wystąpienia trudnych sytuacji życiowych w Piławie Górnej są ubóstwo i bezrobocie. Podkreślić należy, że bardzo często te zjawiska współwystępują ze sobą. Ubóstwem określimy taki stan warunków bytowych, który uniemożliwia lub w istotnym stopniu utrudnia spełnianie podstawowych funkcji życiowych. Ubóstwo jest problemem wielowymiarowym, może być różnie rozumiane i analizowane (ubóstwo relatywne, subiektywne)³.

W odniesieniu do pomocy społecznej ubóstwo definiowane jest w rozumieniu ustawowym, jako „poziom życia jednostki, który ustawowo kwalifikuje ją do wsparcia poprzez system pomocy społecznej”, zaś miernikiem ubóstwa jest kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. W analizowanym okresie można zaobserwować, iż ubóstwo staje się głównym problemem przyznawania pomocy społecznej a bezrobocie systematycznie spada.

Inne ważne powody trudnych sytuacji życiowych to niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych oraz alkoholizm. One również bardzo często współwystępują z ubóstwem.

Pomocą społeczną w 2016 roku objęto 141 rodzin, w których łącznie pozostawały 233 osoby, Świadczenia pieniężne przyznano 133 osobom (z 89 rodzin), zaś niepieniężne 100 osobom (z 52 rodzin).

Tabela 5. Wybrane świadczenia udzielone z pomocy społecznej – zadania własne gminy

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł
Zasiłki stałe	33	315	149 794
Zasiłki okresowe	45	188	58 282
w tym przyznane z powodu:			
bezrobocia	39	168	50 813

³ Zob. O. Kowalczyk, S. Kamiński (red.), *Wymiary polityki społecznej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2009; G. Firlit-Fesnak, M. Szyłko-Skoczny (red.), *Polityka społeczna. Podręcznik akademicki*, PWN, Warszawa 2007; *Ubóstwo w Polsce*, GUS, Warszawa 2011.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

długotrwałej choroby	6	20	7 469
niepełnosprawności	0	0	0
Zasiłki celowe	94	-	71 444
Schronienie	1	210	4 892
Posiłek	92	13 900	105 763
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	6	63	140 698

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Piławie Górnej – dane za 2016 rok

Jeśli chodzi o świadczenia pieniężne to 45 osób otrzymało zasiłki okresowe, a więc zasiłki przysługujące w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność czy bezrobocie osobom i rodzinom, których dochód jest niższy od kryterium dochodowego. Zasiłki stałe, które otrzymały 33 osoby. Najwięcej osób otrzymało zasiłki celowe – aż 94. Są to zasiłki przyznawane w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, na przykład na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Do istotnych udzielonych świadczeń należały posiłki, z których skorzystały 92 dzieci. Ośrodek Pomocy Społecznej wykazał, że wszystkie dzieci potrzebujące dożywiania zostały objęte wsparciem. W mieście działa również punkt wydawania posiłków dla najuboższych mieszkańców miasta działający w oparciu o porozumienie gminy z Caritasem.

W ostatnich latach liczba osób korzystających z pomocy społecznej w analizowanym okresie systematycznie spada. (tabela 7). Nałożyło się na to kilka czynników. Do najważniejszych należą spadek bezrobocia i poprawa sytuacji materialnej mieszkańców, ale również brak rewaloryzacji progów uprawniających do świadczeń, co pozbawiło możliwości korzystania z nich części osób w trudnej sytuacji życiowej.

Tabela 6. Wybrane świadczenia udzielone z pomocy społecznej – zadania własne gminy

Rok	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	314	170	453
2013	284	183	473
2014	273	177	462
2015	263	166	397
2016	233	141	344

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Piławie Górnej

Pomoc społeczna udziela wsparcia osobom i rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Jak wynika z analizy danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Piławie Górnej pomoc udzielana jest przede wszystkim w związku z ubóstwem, powiązaniem z bezrobociem, niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz alkoholizmem. Te kwestie społeczne wymagają rozwiązania aby poprawić jakość życia mieszkańców Piławy Górnej.

Od 01 kwietnia 2016 roku rodzinom mającym na utrzymaniu dzieci przysługują **świadczenia wychowawcze** wprowadzone ustawą z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci czyli tzw.: Program Rodzina 500+”

2.4. Mieszkalnictwo

Bardzo istotną kwestią społeczną jest kwestia mieszkaniowa. Mieszkanie jest jednym z podstawowych dóbr człowieka, niezbędnych dla jego poprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, jak również dla jego rozwoju i zdrowia psychicznego. Kwestia mieszkaniowa ma również doniosłe konsekwencje dla całej zbiorowości, wpływając pośrednio na procesy makrospołeczne i demograficzne. Brak możliwości samodzielnego mieszkania utrudnia podjęcie decyzji o założeniu rodziny i opóźnia proces usamodzielniania się młodzieży. Działania władz lokalnych w tym zakresie ukierunkowane muszą być na tworzenie rozwiązań instytucjonalnych, które sprzyjałyby rozwojowi taniego budownictwa (w tym budownictwa socjalnego) oraz utrzymaniu i modernizacji posiadanego zasobu mieszkaniowego.

Liczba mieszkań w gminie nie zwiększyła się ostatnimi laty w sposób istotny. Mieszkaniowy zasób gminy obejmuje ogółem 760 lokali mieszkalnych, w tym:

1. lokale komunalne: 390;
2. lokale socjalne: 19

Budynki stanowiące mieszkaniowy zasób gminy, to budynki w większości wybudowane przed 1945 rokiem. W okresie ich wieloletniej eksploatacji nie przeprowadzano w nich - z uwagi na brak środków finansowych – żadnych kapitalnych remontów, co w konsekwencji doprowadziło do znacznej ich degradacji. W przeważającej większości budynki wyposażone są jedynie w instalacje: elektryczną, gazową, wodną oraz - wykonaną często samowolnie i niefachowo przez najemców - instalację kanalizacji sanitarnej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

Podstawę określenia potrzeb remontowych i modernizacyjnych stanowią przeglądy techniczne budynków wykonywane zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz zgłoszenia lokatorskie i związane z nimi wizje lokalne dokonywane przez służby techniczne zarządcy.

Wolne lokale mieszkalne, które uzyskiwane są przez gminę z ruchu ludności, w większości wymagają przed zasiedleniem wykonania kapitalnych remontów. Ich przydział odbywa się według list ustalanych przy udziale Społecznej Komisji Mieszkaniowej. W chwili obecnej za stan techniczny budynków odpowiada nie tylko gmina, ale również właściciele lokali mieszkalnych, którzy w wielu przypadkach decydują o koniecznych do wykonania remontach w częściach wspólnych budynków (dachy, elewacje, korytarze, klatki schodowe).

Na terenie Piławy Górnej pozostało niewielka ilość udziału 100% gminnych i jedynie w tych budynkach gmina może sama decydować o potrzebach remontowych, pozostałe budynki są własnością Wspólnot Mieszkaniowych z udziałem gminy i tam o remontach części wspólnych budynków decydują większością głosów właściciele lokali mieszkalnych, którzy bardzo często z powodu braku środków finansowych sprzeciwiają się remontom.

Pomimo realizacji w ostatnim okresie wielu robót mających bezpośredni wpływ na stan techniczny budynków oraz bezpieczeństwo ich mieszkańców, takich jak: remonty lub wymiana pokryć dachowych, wymiana instalacji, wykonanie przyłączy kanalizacyjnych, stan techniczny wielu budynków nadal należy uznać jedynie za dostateczny. Należy jednak zaznaczyć, iż na przełomie ostatnich lat zostało przebudowanych 8 dachów i 7 elewacji w budynkach poddanych rewitalizacji.

Gmina dbając o bieżące potrzeby mieszkańców realizuje część inwestycji ze środków zewnętrznych, przykładem jest wniosek o dofinansowanie złożony w ramach RPO WD 2014-2020, oś priorytetowa 6 Infrastruktura spójności społecznej, działanie 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów, poddziałanie 6.3.1 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów – OSI.

Projekt stanowi część kompleksowego planu działań Gminy Piława Górna, zmierzającego do rewitalizacji zdegradowanej, historycznej części miasta, w szczególności jej najstarszej części.

Działania przewidziane w projekcie dotyczą budynku mieszkalnego położonego w Piławie Górnej przy pl. Piastów Śląskich 4 w obrębie obszaru objętego ścisłą ochroną konserwatorską, obejmującego historyczną zabudowę Osada Braci Morawskich. Obiekt ze względu na zły stan techniczny i zużycie w 85% został wyłączony z eksploatacji w 2005 roku.

Zakres projektu obejmuje całkowitą przebudowę budynku i nadanie mu nowych funkcji społecznych oraz udostępnienie dla osób niepełnosprawnych.

W wyniku realizacji projektu powstanie:

1. 18 nowych lokali mieszkalnych, w tym 1 bez barier architektonicznych,
2. Świetlica środowiskowa z zapleczem socjalnym i kuchennym wraz z podstawowym wyposażeniem,
3. Izba pamięci "Braci Morawskich".

2.5. Uzależnienia

Jednym z istotnych problemów społecznych jest kwestia uzależnień. Związane jest to z samym wpływem uzależnienia na życie jednostki, ale również całej rodziny. Przede wszystkim problemem jest uzależnienie od alkoholu, ale uwagę zwrócić należy również na uzależnienie od narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Istotną kwestią są także uzależnienia występujące wśród młodzieży, w tym uzależnienie od nikotyny.

Trudność nasuwa samo zdiagnozowanie zjawiska uzależnienia. Dane pomocy społecznej wskazują, że w 2015 roku udzielono w jej ramach wsparcia ze względu na problem uzależnienia od alkoholu 60 rodzinom, a od narkotyków 3 rodzinom. Nie oznacza to oczywiście, że problem dotyczy tylko tych rodzin. Występuje on zdecydowanie częściej, ale wiele osób uzależnionych i ich rodzin nie zwraca się o pomoc.

Podmiotem inicjującym realizację zadań z zakresu profilaktyki w sferze uzależnień w Piławie Górnej jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W celu zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych działa Punkt Konsultacyjno-Informacyjny prowadzący działania z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemu uzależnień. Punkt w ramach swojej działalności oferuje:

1. Terapię osób uzależnionych od alkoholu;
2. Konsultacje indywidualne i rodzinne w związku z problemami uzależnienia od środków psychoaktywnych;
3. Motywacje do leczenia odwykowego;
4. Informacje o sposobach i metodach leczenia odwykowego;
5. Informacje o interwencji administracyjnej wobec nadużywających alkoholu i narkotyków;
6. Informacje o sposobie zgłoszenia osoby uzależnionej do leczenia.

Zadania te realizowane są poprzez organizację cotygodniowych mityngów, dwa razy w tygodniu zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu, organizowanie grup wsparcia

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

dla osób uzależnionych, spotkania uświadamiające w zakresie zagrożeń i szkodliwości nadużywania alkoholu dla zdrowiejących alkoholików. Prowadzone są także stałe konsultacje z terapeutą od narkotyków i innych środków psychoaktywnych. Ponadto działa również telefon zaufania oraz organizowane są warsztaty i szkolenia dla osób pomagających uzależnionym.

Podkreślić należy, że osoby uzależnione mogą skorzystać z pomocy i wsparcia podmiotów działających na terenie powiatu dzierzoniowskiego. Należą do nich m.in. Poradnia Zdrowia Psychicznego i Terapii i Uzależnień „Essere” z Dzierżoniowa, Klub Abstynenta „Kalenica” z Dzierżoniowa, Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu oraz Członkom ich Rodzin „ARKA” z Bielawy i Chrześcijańska Misja Pomocy Ludziom Uzależnionym z Bielawy.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadza także kontrole w placówkach handlowych i gastronomicznych położonych na terenie miasta, pod kątem przestrzegania zasad sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Ocenie poziomu problemu uzależnień na terenie Gminy, miało służyć badanie „Diagnoza problemów społecznych wśród uczniów i mieszkańców miasta Piława Górna”, które zostało przeprowadzone w okresie od czerwca do października 2016 roku.

Badania ankietowe przeprowadzone zostało wśród:

- uczniów gimnazjum,
- uczniów dzierzoniowskich szkół średnich, będących mieszkańcami Piławy Górnej,
- dorosłych mieszkańców Piławy Górnej.

Wnioski z badania są jednoznaczne: z analizy danych zawartych w ankietach wynika, że już w wśród młodzieży, która przed reformą była w gimnazjum (wiek 13-15 lat) wzrasta używanie środków psychoaktywnych. W związku z tym, realizacja programów profilaktycznych obejmować powinna coraz młodsze grupy wiekowe. Słuszną rekomendacją zdaje się być potrzeba zintensyfikowania działań profilaktycznych na przełomie piątej i szóstej klasy szkoły podstawowej. Ponadto, przeprowadzone badanie wykazało iż młodzież w większości ma za sobą inicjację alkoholową. Tu także należy wzmocnić działania profilaktyczne. Wśród uczniów znacznie większym problemem zdaje się być spożywanie alkoholu niż narkotyków, a prowadzone działania profilaktyczne powinny być skoncentrowane na problemie uzależnienia od alkoholu. Jednocześnie młodzież, która jest zainteresowana kupnem alkoholu, nie ma z tym problemu. Głównym źródłem jest grono znajomych lub osoby dorosłe. Zdarza się, że młodzież sama

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

dokonuje zakupu. Zasadne jest więc wprowadzenie działań edukacyjnych prowadzonych dla rodziców, ale także sprzedawców alkoholu. Przedstawione dane dowodzą, że realizowane do tej pory kierunki działań profilaktycznych należy w dalszym ciągu kontynuować. Niezbędne jest jednak wzmocnienie działań kontrolnych, w szczególności dotyczących sprzedaży i podawania używek nieletnim i nietrzeźwym.⁴

Ponadto, w ramach wykonania zadania publicznego w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym wśród dzieci i młodzieży, działania prewencyjne i profilaktyczne realizowały następujące podmioty:

1. Środowiskowe Ognisko Wychowawcze – realizuje projekty i zintegrowane działania aktywizujące i uświadamiające młodzież i dzieci. Organizowane są pogadanki tematyczne z przedstawicielami władz i służb mundurowych.
2. Szkoła Podstawowa im. K.K. Baczyńskiego – realizuje szereg programów w zakresie podnoszenia wiedzy i kompetencji dzieci i młodzieży. W ramach godzin wychowawczych i poszczególnych przedmiotów realizowane są bloki tematyczne dotyczące zdrowego trybu życia, bezpieczeństwa i uzależnień. Szkoła dba także o podnoszenie poziomu bezpieczeństwa dzieci poprzez: pogadanki - wycieczki do straży pożarnej, spotkania z policjantem, udział w konkursach wiedzy oraz konkursach plastycznych podejmujących tematykę bezpieczeństwa.
3. Przedszkole Publiczne w Piławie Górnej – placówka od momentu wstąpienia do Dolnośląskiej Sieci Szkół i Przedszkoli Promujących Zdrowie tj. od 2004 roku, w sposób systematyczny, realizuje edukację prozdrowotną i proekologiczną poprzez różne formy pracy z dziećmi. W każdym kolejnym roku, oprócz stałych działań realizowanych w oparciu o podstawę programową wychowania przedszkolnego, podejmowane jest nowe zadanie, realizowane w codziennej pracy z dziećmi.

Przeprowadzone analizy wskazują na duże zaangażowanie placówek oświatowych w działania na rzecz profilaktyki uzależnień. Jednocześnie, wyniki badań dotyczących tej kwestii wskazują, że konieczne jest dalsze intensywne rozwijanie prac, przede wszystkim związanych z docieraniem do uczniów wymagających wsparcia, budowanie postaw profilaktycznych i prozdrowotnych.

---

⁴Raport z badania „Diagnoza problemów społecznych wśród uczniów i mieszkańców miasta Piława Górna” 2016 r.

Obszary problemowe

Przeprowadzona analiza diagnostyczna pozwoliła wskazać obszary problemowe dotyczące sferę społeczną, które występują w Piławie Górnej. Obszary problemowe bez względnie mają na siebie oddziaływanie, często zależne są od siebie w strukturze pionowej i poziomej. Należy jednak zauważyć, iż struktura problemów występujących w gminie nie odbiega od tych występujących w sąsiednich gminach oraz jest też wypadkową sytuacji ekonomiczno-gospodarczej występującej w kraju.

3.1. Ubóstwo

Problem ubóstwa, rozumiany jako brak środków materialnych zapewniających pełne uczestnictwo w życiu społecznym oraz stan niezaspokojenia potrzeb bytowych, jest ściśle powiązany z kwestią bezrobocia. Dodatkowo ubóstwo jest najczęściej doświadczeniem rodzin z dziećmi, polską biedę cechuje juvenilizacja dzieci i młodzież są znacząco częściej narażone na ubóstwo niż osoby dorosłe⁵.

Negatywne skutki społeczne i psychologiczne ubóstwa, bezrobocia, uzależnień, patologii i innych problemów społecznych kumulują się w postaci zjawiska ekskluzji społecznej. Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich. Ekskluzja to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie, zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Nie zawsze wykluczenie społeczne musi wiązać się z ubóstwem, jest ono zjawiskiem wielowymiarowym. Janusz Czapiński wskazuje na przykład na różnego rodzaju wykluczenia: fizyczne, strukturalne, normatywne i materialne⁶. Niemniej jednak wykluczenie społeczne najczęściej łączy się z ubóstwem.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne największy wpływ ma na dzieci i młodzież. Powoduje, że młodzi ludzie od początku swego życia doświadczają wykluczenia i piętna biedy, wykształcają postawy i zachowania, które utrudniają im późniejszą adaptację do społeczeństwa. Ubóstwo wiąże się również z upośledzeniem szans życiowych dzieci i młodzieży. Wiele zajęć podnoszących kompetencje społeczne, poziom wiedzy i wykształcenia, jest dla nich, z racji

⁵ *Ubóstwo w Polsce w 2011 r.*, GUS, Warszawa 2012, s. 10.

⁶ J. Czapiński, T. Panek (red.), *Diagnoza społeczna 2011. Warunki i jakość życia Polaków*, Rada Monitoringu Społecznego, Warszawa 2011, s. 346-348.

ograniczonych środków materialnych, niedostępne. Koniecznym jest zatem, obok działań interwencyjnych doraźnie likwidujących materialne niedobory, zorganizowanie prac wyrównujących ich szanse, umożliwiających integrację społeczną i w rezultacie przerwanie łańcucha dziedziczenia biedy.

Kategorię znacząco narażoną na ubóstwo stanowią osoby niepełnosprawne oraz długotrwale i ciężko chore. Ich ubóstwo wiąże się z ograniczeniem szans na zatrudnienie oraz wysokimi kosztami leczenia i rehabilitacji. Należy też pamiętać o osobach starszych, które wprawdzie dużo rzadziej niż dzieci spełniają kryteria przynależności do kategorii ubóstwa, ale ich dochody często sytuują się tylko nieco powyżej linii ubóstwa, a wydatki związane z prowadzeniem jednoosobowych gospodarstw domowych czy leczeniem są znaczące.

Należy również wspomnieć o rodzinach, w których występuje problem alkoholowy. Łączy się to często z bezrobociem, bądź przeznaczaniem zarobionych pieniędzy na alkohol, co utrudnia funkcjonowanie nie tylko alkoholika, ale i całej rodziny.

3.2. Bezrobocie

Wprawdzie sytuacja w zakresie bezrobocia znacząco się poprawiła, jednak nadal pozostaje ono ważnym problemem społecznym i kluczem do rozwiązania innych kwestii, w tym ubóstwa. O powiązaniu bezrobocia i ubóstwa świadczy choćby fakt, iż wielu bezrobotnych nie ma prawa do świadczenia w postaci zasiłku dla bezrobotnych.

Praca zarobkowa nie gwarantuje całkowitego bezpieczeństwa materialnego, ale wyraźnie oddala zagrożenie ubóstwem. Istotny jest fakt, że zagrożeni bezrobociem są najczęściej ludzie w średnim wieku i młodzi, a więc osoby posiadające rodziny i dzieci lub osoby zamierzające posiadać dzieci. Bezrobocie uniemożliwia bądź utrudnia realizację planów życiowych, a dla rodzin stanowi niezwykle ważną bolączkę. Szczególnie dotyczy to rodzin niepełnych i wielodzietnych.

Bezrobocie dotyczy przede wszystkim osób nisko wykształconych, które mają duże trudności w powrocie na rynek pracy, adaptacji do nowych wymogów i przyswajania wiedzy. Na nie szczególnie należy zwrócić uwagę, projektując walkę z bezrobociem.

3.3. Uzależnienia

Problemy związane z zażywaniem substancji psychoaktywnych są coraz bardziej palącym problemem. Dotykają często ludzi młodych, są ukryte i niechętnie ujawniane przez osoby uzależnione i ich rodziny. Właściwa diagnoza i terapia są zaś kluczem do walki z uzależnieniami.

W tym zakresie należy wskazać przede wszystkim na alkoholizm. Uzależnienie od alkoholu jest najbardziej palącym problemem w tej sferze, obejmującym największą liczbę uzależnionych. W zakresie leczenia i profilaktyki problemu alkoholowego, gmina posiada właściwe rozpoznanie oraz prowadzi i realizuje odpowiednie programy. Wiele trudności nastręcza dostępność terapii odwykowych.

Jeśli chodzi o narkomanię, skala problemu nie jest jeszcze właściwie rozpoznana. Utrudnia to czy wręcz uniemożliwia podjęcie działań interwencyjnych i zapobiegawczych.

Kolejnym ważnym problemem jest zagrożenie uzależnieniem dzieci i młodzieży. Chodzi tu o uzależnienie od alkoholu, narkotyków, nikotyny, ale także innych substancji psychoaktywnych czy też trudne do rozpoznania uzależnienie od wykonywania określonych czynności, np. gry na komputerze, używania Internetu, zakupów.

3.4. Infrastruktura i zasoby ludzkie

Struktura problemów społecznych w gminie sugeruje, że aby osiągnąć w tym zakresie wyraźną poprawę, konieczne jest istnienie dobrze wyposażonej bazy infrastrukturalnej, rozbudowanie instrumentarium działania oraz ciągłe podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się problemami społecznymi. Nie oznacza to, że dotychczasowe działania są niewłaściwe czy niekompetentne, a jedynie, że stopień złożoności problemów wymaga podejścia nierutynowego, wykraczającego poza standardowe środki. Dynamika rzeczywistości społecznej generuje wyzwania, na które należy reagować w sposób elastyczny i innowacyjny.

3.5. Kategorie zagrożone problemami społecznymi

Analiza obszarów problemowych które, jak już wcześniej wskazano, są ze sobą integralnie powiązane, pozwala na wskazanie kategorii społecznych najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym. Chodzi o osoby, których w największym stopniu dotyczą wskazane kwestie i problemy społeczne.

Do kategorii tych zaliczyć należy:

1. Dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych i patologicznych;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

2. Rodziny niepełne;
3. Osoby bezrobotne, szczególnie długookresowo bezrobotne i o niskich kwalifikacjach;
4. Osoby niepełnosprawne, długotrwanie i ciężko chore;
5. Osoby uzależnione i ich rodziny.

Te kategorie powinny szczególnie zostać objęte wsparciem. Uwagę należy zwrócić na dzieci, które przede wszystkim wymagają pomocy i interwencji, bowiem udzielenie im wsparcia warunkuje ich dobry start życiowy, szansę na ukończenie edukacji i podjęcie zatrudnienia.

Struktura celów i kierunków realizacji Strategii

4.1. Spójność strategiczna

Systematyczna aktualizacja Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych jest wyrazem zaangażowania Gminy w poprawę sytuacji jej mieszkańców i chęć realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych.

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna” obejmują lata 2018-2021, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób ciągły zdefiniowane cele.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszy krajowych (PFRON);
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030,
- Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
- Krajowy Program Reform KRR,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2016-2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- przepisy o samorządzie gminnym,
- przepisy o finansach publicznych,
- przepisy o pomocy społecznej,
- przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- przepisy o rehabilitacji zdrowotnej i zawodowej,
- przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- przepisy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
- przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie miasta,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

- przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich
- przepisy o systemie oświaty
- przepisy - Kodeks cywilny,
- przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Działania przewidziane w niniejszej Strategii są spójne i zgodne z dokumentami:

- STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY PIŁAWA GÓRNANA LATA 2014-2020
- Gminnym Programem Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii- uchwalanym corocznie
- Programem współpracy Gminy Piława Górna z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, o których mowa w art.3ust.3 ustawy z dn. 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – podejmowany rok rocznie (obecnie obowiązują na rok 2018);
- Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020.

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są spójne z priorytetami i celami dokumentów na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim.

4.2. Cele i kierunki strategiczne

Tworzenie infrastruktury ekonomii społecznej obejmuje szereg działań i dziedzin polityki społecznej. Dla rozwoju ekonomii społecznej ważne jest włączenie instrumentów i metod ekonomii społecznej do strategii regionalnych w kontekście rozwoju i spójności społecznej. Jednym z instrumentów tworzenia spójności społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które jednocześnie są jednym z ważniejszych dokumentów odnoszących się do polityki społecznej. Odpowiednio przygotowane i wdrażane strategie mają doprowadzić do rozwiązania kluczowych problemów społecznych na określonym terytorium czyli w gminie.⁷

Podstawowym celem strategii jest wzmocnienie potencjałów społecznych Piławy Górnej, niwelowanie i przeciwdziałanie występowania problemów społecznych, wspieranie zrównoważonego rozwoju.

---

⁷ RAPORT ANALIZA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH, Halina Lipke Agnieszka Hryniewicka, Warszawa 2008.

Cele strategiczne obejmują:

1. Aktywną walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym i dyskryminacją;
2. Wspieranie rozwoju lokalnego rynku pracy;
3. Promocję zdrowego trybu życia i aktywną profilaktykę uzależnień;
4. Aktywizację społeczności lokalnej;
5. Podnoszenie jakości usług społecznych.

Cele i kierunki powstały na podstawie przeprowadzonej analizy problemów i potrzeb.

STRUKTURA CELÓW I KIERUNKÓW STRATEGICZNYCH:

CEL STRATEGICZNY 1.

Aktywna walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym i dyskryminacją

Zjawisko wykluczenia społecznego jest trudno definiowalne. Mamy bowiem do czynienia z kilkoma nakładającymi się wymiarami marginalizacji. Wykluczenie społeczne, które – najprościej ujmując – polega na niepodejmowaniu zwyczajowej i społecznie akceptowanej drogi życiowej lub wypadaniu z niej, dotyczy osób, rodzin lub grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach ekonomicznych (bieda, ubóstwo materialne);
- zostają dotknięte niekorzystnymi procesami społecznymi, wynikającymi z masowych dynamicznych zmian rozwojowych, np. dezindustrializacji, kryzysów, gwałtownego upadku branż czy regionów;
- nie zostały wyposażone w kapitał życiowy umożliwiający im zdobycie normalnej pozycji społecznej, odpowiedniego poziomu kwalifikacji, wejście na rynek pracy lub założenie rodziny, co dodatkowo utrudnia dostosowywanie się do zmieniających się warunków społecznych i ekonomicznych;

Ubóstwo i wykluczenie często wiążą się bowiem z wyłączeniem jednostki z życia społeczności lokalnej, wykluczenia z funkcjonowania w społeczeństwie i korzystania z możliwości dostępnych dla wszystkich członków wspólnoty. Jednocześnie kwestia dochodu i pracy jest dla tych osób podstawowym, kluczowym problemem. Dlatego też niezbędne jest opracowanie systemu aktywizacji społeczno-zawodowej, który będzie współgrał ze specyfiką potrzeb i sytuacji

życiowej osób wykluczonych. Niezwykle istotnym jest włączenie do działań na rzecz osób wykluczonych wsparcia psychologicznego, doradztwa czy poradnictwa.

Aktywizacja musi jednocześnie uwzględniać specyfikę określonych kategorii osób wykluczonych.

KIERUNEK 1.1.

Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dotkniętych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz osób niepełnosprawnych

Aktywizacja społeczna jest niezwykle ważnym elementem działania służb publicznych, bowiem dzięki tym elementom polityki społecznej możliwa jest kompleksowa integracja lub reintegracja osób wykluczonych. W ramach tego kierunku przewidziano następujące działania:

- Podnoszenie świadomości społecznej osób pełnosprawnych na temat możliwości oraz potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Realizacja kompleksowych projektów integrujących społeczność lokalną.
- Tworzenie projektów i programów współpracy sektora prywatnego, publicznego i organizacji pozarządowych.
- Tworzenie warunków do działań międzypokoleniowych – realizacja spotkań, festynów, imprez okolicznościowych.
- Rozwijanie precyzyjnej i efektywnej wymiany informacji dotyczącej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego.
- Tworzenie środowiska przyjaznego osobom niepełnosprawnym poprzez likwidację barier
- Kształtowanie postaw oraz przekazywanie rzetelnej wiedzy na temat osób niepełnosprawnych będących pełnowartościowymi członkami społeczeństwa.
- Budowanie wielospecjalistycznego poradnictwa: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego, socjalnego skierowanego do osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
- Świadczenie wysokiej jakości usług publicznych,

KIERUNEK 1.2.

Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży

Aktualnie zauważane i podejmowane problemy, które w konsekwencji prowadzą do trudności w prawidłowym funkcjonowaniu społecznym i zawodowym, dotyczą nie tylko grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale całego młodego pokolenia. Współczesna szybkość życia, informatyzacja społeczeństwa, zatowarowanie rodzin powoduje pojawianie się problemów, których specyfika i skala nie były dotąd badane i brane pod uwagę w procesach społecznych. Młodzież wyprzedza dziś swoich rodziców w zakresie wiedzy dotyczącej nowych technologii, rodzice szybciej tracą swój autorytet, mają coraz mniejszy wpływ na to, czym zajmują się ich dzieci oraz posiadają coraz mniejszą wiedzę o tym, co ich dzieci robią. Hierarchia wartości wyznawana przez starsze pokolenie uległa całkowitemu odwróceniu, stąd trudno dzisiejszym rodzicom i wychowawcom zdobyć autorytet wśród zbuntowanej młodzieży.

Rozwój demokracji i świadomości społecznej przyczynił się do tego, iż większy nacisk kładzie się na prawa jednostki. Wykluczenie społeczne negatywnie oddziałuje na jakość kapitału ludzkiego, ogranicza aktywność, przedsiębiorczość i innowacyjność oraz podnosi koszty funkcjonowania państwa⁸. Doświadczenie ubóstwa w dzieciństwie to większe perspektywa życia w ubóstwie w życiu dorosłym. Dzieci z rodzin ubogich doświadczają wielu problemów związanych z koniecznością ograniczania swoich potrzeb, a ubóstwo stanowi często barierę w rozwoju edukacyjnym dzieci.

W ramach kierunku przewidziano następujące działania:

- Wdrażanie lokalnych programów promujących rodzinę oraz postawy prorodzinne.
- Prowadzenie poradnictwa pedagogicznego oraz psychologicznego dla rodzin z trudnościami wychowawczymi.
- Współpraca z środowiskiem szkolnym- realizacja programów i projektów wspierających dzieci i młodzież

---

⁸ <http://pedagog-olszowka.pl/> **Małgorzata Olszówka** SYSTEMOWE DORADZTWO/PORADNICTWO RODZINNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

- Integracja rodzin z ich środowiskiem lokalnym, promowanie prawidłowych postaw obywatelskich;

KIERUNEK 1.3.

Wsparcie ekonomii społecznej dla rozwiązania problemu wykluczenia społecznego i dyskryminacji

Zintegrowane oraz zindywidualizowane programy realizowane w oparciu o ścieżkę reintegracji, obejmujące usługi aktywnej integracji o charakterze społecznym, edukacyjnym, zdrowotnym, zawodowym zawierające instrumenty odpowiadające na indywidualne potrzeby, są doskonałym narzędziem wspierające obszary ulegające dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu. W ramach kierunku przewidziano następujące działania:

- Współpraca z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań wspierania wykluczenia społecznego;
- Promowanie pozytywnych postaw wśród dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.
- Wspieranie działań i inicjatyw o charakterze międzypokoleniowym, integracyjnym osoby niepełnosprawne i wykluczone.
- Wspieranie działań w zakresie: pracy socjalnej, poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową, poradnictwa specjalistycznego, w tym: m.in. poradnictwo prawne w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów, uczestnictwo w zajęciach grupowych
- Stworzenie kompleksowej i ogólnodostępnej oferty dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością.

CEL STRATEGICZNY 2.

Wsparanie rozwoju lokalnego rynku pracy

Zadania publiczne w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej, realizowane są na poziomie lokalnym. Skierowanie polityki rynku pracy

ma na celu uzyskanie wzrostu zatrudnienia oraz dopasowania strukturalnego, głównie pod kątem kwalifikacji i kompetencji osób bezrobotnych. Konieczne stało się podjęcie działań mających na celu przywracanie umiejętności osób bezrobotnych do trwałego włączania się do rynku pracy, a także zwiększenie wskaźników zatrudnienia dzięki wprowadzeniu nowych form organizacji pracy. Ważnym rozwiązaniem było otwarcie się urzędów na współpracę z ośrodkami pomocy społecznej, lokalnymi organizacjami pozarządowymi. W obecnej sytuacji rynkowej, gdzie kluczowym problemem nie jest bezrobocie, można wprowadzać szereg usprawnień i udogodnień skierowanych na integrację zwłaszcza osób wykluczonych z rynku pracy. Dobrym kierunkiem rozwoju jest promocja oraz wspieranie inicjatyw i rozwiązań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy oraz budowy postaw kreatywnych, służących rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia.

KIERUNEK 2.1.

Wsparcie działań rozwojowych i edukacyjnych w rodzinach

Pełna pomoc w celu integracji społecznej i zawodowej rodzin. Na wszystkich etapach edukacyjnych, w różnych rodzajach szkół i placówek spotykamy się z pojedynczymi uczniami lub grupami uczniów napotykanymi na bariery środowiskowe, ekonomiczne, geograficzne, zdrowotne i inne, które znacząco utrudniają dostęp do pełnej oferty wysokiej jakości usług edukacyjnych. Ważne jest nie tylko samo podejmowanie działania w tym zakresie, ale przede wszystkim to, aby było ono skuteczne. Kierunek będzie realizowany poprzez:

- Wsparcie stypendialne i materialne rodzin w których zdiagnozowano dysproporcje w dostępie do edukacji;
- Współpracę z placówkami szkolnymi w zakresie możliwości realizacji przez dzieci i młodzież zajęć rozwijających zainteresowania, zamiłowania i uzdolnienia (stworzenie systemu motywacyjnego dzieci i młodzieży do udziału w konkursach, olimpiadach i zawodach sportowych).

KIERUNEK 2.2.

Wsparcie rodziców w łączeniu obowiązków rodzinnych i zawodowych

Problem łączenia pracy zawodowej z życiem rodzinnym jest w ostatnich latach przedmiotem coraz większego zainteresowania badaczy z różnych dziedzin, ze względu na istotne znaczenie, zarówno ekonomiczne, jak i społeczne. Łączenie obowiązków zawodowych i rodzinnych ułatwiają rozwiązania dotyczące instytucjonalnej opieki nad dziećmi. Związane są one z dostępem do usług opiekuńczych dla dzieci w wieku do lat 3 oraz opieką nad dziećmi

w wieku przedszkolnym oraz opieką nad dziećmi, przebywającymi w świetlicach szkolnych po zakończeniu zajęć szkolnych. Wsparciem dla pracujących rodziców są przede wszystkim instytucjonalne formy opieki w formie żłobków, klubów dziecięcych a także placówki wychowania przedszkolnego i świetlice szkolne. Dla osób pracujących przejawem braku możliwości godzenia jest zbyt duże obciążenie pracą zawodową i nie znajdujące wystarczającego czasu dla dzieci, rodziny, lub odwrotnie zaniedbywanie pracy ze względu na poświęcenie się obowiązkom rodzinnym⁹.

Kierunek będzie realizowany poprzez:

- Promowanie samodzielności wśród członków rodzin objętych wsparciem;
- Współpraca z jednostkami zatrudnienia dostępnymi w subregionie
- Promocja postaw przedsiębiorczych;

CEL STRATEGICZNY 3.

Promocję zdrowego trybu życia i aktywną profilaktykę uzależnień

Według danych Światowej Organizacji Zdrowia największy, bo 50 % wpływ na zdrowie człowieka ma styl życia, na który składają się między innymi takie elementy: aktywność fizyczna, sposób odżywiania się, umiejętności radzenia sobie ze stresem, stosowanie używek (nikotyna, alkohol, środki psychoaktywne). Środowisko fizyczne warunkuje stan zdrowia człowieka około 20%. Negatywne oddziaływanie środowiska na zdrowie wynika w znacznym stopniu poprzez opiekę zdrowotną, jej strukturę, organizację, funkcjonowanie czy też dostępność do świadczeń medycznych i ich jakość¹⁰.

Promocja zdrowia określana jest jako proces umożliwiający jednostkom i grupom społecznym zwiększenie kontroli nad uwarunkowaniami zdrowia w celu poprawy ich stanu zdrowia. Stanowi proces sprzyjający rozwijaniu zdrowego stylu życia, a także kształtowaniu innych społecznych, środowiskowych i osobniczych czynników prowadzących do zdrowia. Działania w zakresie promocji zdrowia powinny być prowadzone przez następujące instytucje:

- 1) Przedszkole – w odniesieniu do dzieci przedszkolnych i ich rodziców, przede wszystkim poprzez realizację programów dydaktycznych, konkursów czy akcji promocyjnych;
- 2) Szkoła podstawowa – w odniesieniu do dzieci szkolnych i ich rodziców, poprzez realizację

---

⁹ RÓWNOWAGA ŻYCIA ZAWODOWEGO I RODZINNEGO W OPINII RESPONDENTÓW Z CZTERECH KRAJÓW (POLSKA, GRECJA, FRANCJA, HISZPANIA), Partnerstwo Ponadnarodowe „Life and Work”, Głogosz D., 2004, *Instytucje opieki nad dziećmi w krajach Unii Europejskiej. Wskazania dla Polski*, Polityka Społeczna, nr 9.

¹⁰ Badania ŚOZ.

wynikających z programu oraz dodatkowych zadań nakierowanych na edukację zdrowotną. Ważne jest również zachęcanie uczniów do aktywności ruchowej i umożliwianie jej realizacji podczas zajęć dodatkowych;

3) Ośrodek Pomocy Społecznej – w zakresie edukacji podopiecznych ośrodka w odniesieniu do zachowań zdrowotnych dorosłych oraz dbałości o zdrowie dzieci. W zakresie aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych do czynnego uczestnictwa w życiu społecznym lokalnego środowiska.

4) Miejski Ośrodek Kultury i Biblioteka – w zakresie edukacji kulturalnej, organizacji czasu wolnego mieszkańcom i dzieciom z obszaru Gminy.

KIERUNEK 3.1.

Promocja zdrowia i rozwijanie terapii uzależnień (w tym wśród dzieci i młodzieży).

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu stanowią jeden ze stałych elementów obrazu lokalnych społeczności. Zadania prowadzone w zakresie interwencji i profilaktyki antyalkoholowej ograniczone są niekiedy niewystarczającą liczbą miejsc w ośrodkach i programach odwykowych co powoduje, że osoby uzależnione, gotowe podjąć terapię, muszą oczekiwać w kolejce. Ponadto zbyt mała ilość zajęć terapeutycznych i brak codziennej możliwości kontaktu z terapeutą, mogą utrudniać rozwiązywanie problemu uzależnienia. Problemy alkoholowe według różnych szacunków dotyczą od niespełna 15% do blisko 25% mieszkańców danego terenu. Skala problemów związanych z uzależnieniami zależy w znacznej mierze od postaw społeczeństwa wobec alkoholu, wiedzy na temat zagrożeń wynikających. Ogromną rolę odgrywa w tym zakresie samorząd który nie tylko posiada wiedzę i zasoby finansowe, ale też możliwości uruchomienia profilaktycznych narzędzi poprzez integrowanie środowisk poza samorządowych, które również realizują działania na rzecz walki z różnymi uzależnieniami.

Kierunek realizowany będzie poprzez szeroko zakrojone działania:

- zwiększenie dostępności do informacji o wsparciach i terapiach;
- realizację programów profilaktycznych
- uświadamianie rodzin o zagrożeniach i skutkach uzależnień;
- wspieranie rodzin, których dotknął problem uzależnienia
- aktywna współpraca z instytucjami, które świadczą usługi w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień

- Zwiększenie efektywności działania samorządu z organizacjami pozarządowymi, które w obszarze swoich zainteresowań mają działalność w zakresie: alkoholizmu, narkomanii, patologii społecznych;
- Realizacja programów profilaktycznych przez szkoły, uczestnictwo w konkursach, rozmowy z młodzieżą, uświadamianie rodziców ect.

CEL STRATEGICZNY 4.

Aktywizacja społeczności lokalnej

Celem aktywizacji lokalnej jest zwiększenie świadomości przynależności do danej wspólnoty, a co za tym idzie, wzrost potencjału kapitału ludzkiego. Silny kapitał ludzki tworzy niezależne i zaradne społeczeństwo obywatelskie, które może wspierać się wzajemnie i tworzyć obszary wsparcia. Aktywne i partycypacyjne społeczeństwo lokalne, będzie miało możliwość samodzielnego zdiagnozowania i wypracowania wspólnych rozwiązań w zakresie integracji i reintegracji. Integracja odbywać się będzie poprzez działania inicjatyw obywatelskich, partnerstw. Drugą ścieżką wspierającą integrację społeczną będzie tworzenie lokalnych programów animacyjnych.

KIERUNEK 4.1.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi, interesariuszami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

Zgodnie z polskim prawem, organy administracji publicznej realizują zadania publiczne we współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów. Organy samorządów współpracują z organizacjami, a także wspierają ich działalność oraz umożliwiają realizację zadań publicznych respektując jednocześnie prawo tych organizacji do odrębności i suwerenności. Słaby rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz niski poziom aktywności społecznej oznacza niewykorzystanie ogromnego potencjału, jaki drzemie w społeczności lokalnej. Wiele kwestii, które z racji ograniczonych zasobów, nie mogą być skutecznie rozwiązane przez instytucje publiczne, może zostać przewyżczonych przy udziale partnerów społecznych.

- Animacja działań na poziomie lokalnym, wymiana doświadczeń i wiedzy pomiędzy lokalnymi instytucjami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami lokalnymi,
- Rozwój wolontariatu i wspieranie społeczeństwa obywatelskiego
- Aktywizacja społeczności lokalnej i partnerów społecznych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

CEL STRATEGICZNY 5.

Podnoszenie jakości usług społecznych

Administracja publiczna musi stale przystosowywać się do wyzwań cywilizacyjnych i społecznych, aby właściwie wykonywać powierzone jej w ramach prawa zadania. Usprawnienie administracji, rozwijanie w jej strukturach poczucia misji publicznej i społecznej służby oznacza doskonalenie procesu świadczenia usług i podnoszenie poziomu jakości tych usług oraz jakości obsługi¹¹.

KIERUNEK 5.1.

Oferowanie wysokiej jakości usług społecznych poprzez podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników instytucji publicznych i organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

Podnoszenie kluczowych kompetencji pracowników świadczących usługi w obszarze polityki społecznej, nabywanie doświadczenia i jego wymiana, pozwoli na kształtowanie coraz lepszej jakości polityki społecznej. Wysokiej jakości kadry polityki społecznej zapewnią kompleksowe podejście do problematyki realizacji założeń polityk publicznych.

- Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji pracowników socjalnych;
- Szeroka współpraca w zakresie wymiany doświadczeń i realizacji wspólnych przedsięwzięć z przedstawicielami różnych sektorów działających na rzecz wsparcia społecznego;
- współpraca z innymi, okolicznymi gminami oraz powiatem na rzecz tworzenia i realizowania wspólnych inicjatyw społecznych;

---

¹¹ Bożena PAWŁOWSKA, Izabela SEREDOCHA, *Wybrane metody doskonalenia jakości usług publicznych, PRACE NAUKOWE Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, 2012*

- usługi zwiększające mobilność, autonomię i bezpieczeństwo osób niesamodzielnych.

5. Podsumowanie działań w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013-2017

Niniejszy dokument strategiczny jest kontynuacją działań realizowanych w poprzednim okresie programowym – w latach 2013-2017. W ramach założeń poprzedniej Strategii zrealizowano wiele zaplanowanych zadań.

W ramach działań związanych z profilaktyką uzależnień i problemów alkoholowych, corocznie przyjmowany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Jest to dokument określający zakres realizacji zadań wymienionych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Celem ogólnym Programu jest poprawa stanu zdrowia mieszkańców gminy poprzez propagowanie zdrowego stylu życia bez uzależnień, kształtowanie postaw odpowiedzialności za zdrowie własne i innych oraz tworzenie warunków zewnętrznych do wychowania dla zdrowia.

Podmiotem inicjującym realizację zadań z zakresu profilaktyki jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która rozpatruje wnioski o objęcie leczeniem odwykowym osoby której dotyczy choroba alkoholowa;

Zespół ds. kontroli placówek prowadzących sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych przeprowadza kontrole w placówkach handlowych i gastronomicznych pod kątem przestrzegania zasad sprzedaży i podawania napojów alkoholowych określonych w Ustawie. W trakcie kontroli, w roku 2017, nie stwierdzono nieprawidłowości, które wymagałyby podjęcia czynności administracyjno - prawnych. Podczas kontroli każdorazowo pouczano sprzedawców oraz właścicieli placówek o zasadach sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Ponadto, do wszystkich placówek działających na terenie miasta przekazano wyciąg z ustawy o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi dotyczący w/w zasad oraz sankcji grożących z ich nieprzestrzeganie.

Aby zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym w Gminie Piława Górna działa Punkt Konsultacyjno - Informacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin. W punkcie udzielana jest pomoc terapeutyczna i psychologiczna osobom znajdującym

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

się ciężkiej sytuacji życiowej, dostępna w szczególności osobom uzależnionym od środków zmieniających świadomość oraz narażonym na przemoc i agresję. W ramach działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego, w czasie pełnionych dyżurów, udzielana jest pomoc informacyjna, edukacyjna i terapeutyczna osobom uzależnionym od substancji psychoaktywnych i współuzależnionym rodzinom, które doświadczyły bezradności w trudnej sytuacji życiowej w jakiej się znalazły. Aby przybliżyć mieszkańcom Piławy Górnej znajomość instytucji pomagających osobom uzależnionym i ich bliskim, zostały wykonane ulotki i plakaty informujące o działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego. Ponadto została przeprowadzona przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych „Diagnoza problemów społecznych wśród uczniów i mieszkańców miasta Piława Górna”, której wyniki opracowano w formie Raportu.

W ramach działalności Towarzystwa Przyjaciół Dzieci TPD realizowane są następujące działania wspierające:

- prowadzenie zajęć integracyjno-edukacyjnych,
- zapewnienie dzieciom wypoczynku w czasie ferii zimowych.
- Organizowanie tradycyjnych wydarzeń, takich jak: Walentynki, Dzień Ogniskowicza, Dzień Matki, Dzień Dziecka, Andrzejki Mikołajki, Wigilia, udział w Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy.

Szkoły i placówki dydaktyczno-edukacyjne prowadzą bardzo szeroko zakrojoną działalność w zakresie profilaktyki uzależnień, bezpieczeństwa publicznego i podnoszenia świadomości obywatelskiej wśród dzieci i młodzieży:

Szkoła Podstawowa im. K.K. Baczyńskiego prowadzi różnego rodzaju przedsięwzięcia zarówno dla uczniów, rodziców jak i nauczycieli polegające na:

- Organizacji szkoleń dla nauczycieli z zakresu komunikacji i bezpieczeństwa BHP
- Wspieraniu rodziców poprzez organizację konferencji z zakresu bezpieczeństwa
- Realizacji programów wychowawczych
- Organizowaniu akcji charytatywnych
- Braniu udziału w kampaniach społecznościowych
- Realizacji programów w edukacji zdrowotnej z zakresu: zdrowego i świadomego odżywiania się, chorób XXI wieku, szczepień itp.,
- Propagowaniu abstynencji od środków odurzających, zapobieganie uzależnieniom przez udział w konkursach

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

- Dbalości o podnoszenie poziomu bezpieczeństwa dzieci poprzez:- pogadanki, wycieczki do straży pożarnej, spotkania z policjantem: spotkania ze strażakami,
- organizację dożywiania przy współpracy ze stołówką oraz OPS.

Działania podejmowane w Gimnazjum im. Zesłańców Sybiru w Piławie Górnej, które obecnie zostało włączone Szkołę Podstawową - polegały na:

- wsparciu działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- szkoleniu pedagogów i doradców zawodowych z zakresu poradnictwa zawodowego.
- Udziale w konferencjach dotyczących bezpieczeństwa, organizacji spotkań o charakterze specjalnym
- Organizacji pogadanek, prelekcje filmów w zakresie szkodliwości palenia papierów, ADIS bezpieczeństwa, przestępczości nieletnich i konfliktów z prawem oraz zasady bezpiecznego spędzania czasu podczas ferii zimowych.
- Uczestnictwo w ramach współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w cyklicznych spotkaniach i warsztatach wspierających pracę pedagogów szkolnych.
- Realizacji programów Bezpieczna Szkoła, Bezpieczny Internet. W ramach programów zostały wprowadzone liczne działania wspierające poprawę bezpieczeństwa w szkole i środowisku przy współpracy z policją.
- Organizowaniu konkursów plastycznych
- Prowadzeniu warsztatów szkoleniowych dla rodziców, nauczycieli i uczniów w ramach realizowanego projektu „Cyberbezpieczni.pl” dotyczącego cyberprzemocy w sieci.

Przedszkole Publiczne w Piławie Górnej od momentu wstąpienia do Dolnośląskiej Sieci Szkół i Przedszkoli Promujących Zdrowie tj. od 2004 roku, w sposób systematyczny, realizuje edukację prozdrowotną i proekologiczną poprzez różne formy pracy z dziećmi.

Ośrodek Pomocy Społecznej zrealizował działania wynikające z obowiązków ustawowych:

- pracę socjalną, czyli działania na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,
- poradnictwo i interwencję,
- świadczenia materialne,
- wspieranie osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

- współpraca z Punktem Konsultacyjno – Informacyjnym zajmującym się problematyką uzależnień, a zwłaszcza poradnictwem i terapią osób dorosłych
- przyznawanie ulg i uprawnień rodzinom wychowującym co najmniej 3 dzieci w wieku do 18 lat,
- przyznawanie zasiłków rodzinnych i przysługujących do nich dodatków, oraz zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnych zasiłków dla opiekuna, a także świadczeń rodzicielskich,
- przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- przyznawanie pomocy materialnej dla uczniów – stypendia,
- -przyznawanie dodatków mieszkaniowych,
- ustalanie prawa i przyznawanie świadczeń wychowawczych – 500+,
- przyznawanie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych ASYSTENTA RODZINY.

W ramach działań związanych z profilaktyką i zapobieganiem przemocy powołano Zespół Interdyscyplinarny ds. PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W PIŁAWIE GÓRNEJ. Członkowie zespołu obradują regularnie, orzekają w procedurze przyznawania NIEBIESKIEJ KARTY. Ponadto na terenie gminy, zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Piławie Górnej na lata 2015 – 2020 - realizują wszystkie jednostki i instytucje zajmujące się m. in. problematyką społeczną: Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoła Podstawowa, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – punkt Konsultacyjno Informacyjny, Policja, NZOZ Przychodnia Rodzinna „FAMILIA”.

Wsparcie i aktywizacja osób w wieku senioralnym: Urząd Gminy planuje wesprzeć działania związane z aktywizacją osób starszych poprzez utworzenie Klubu „Senior+”. Klub „Senior+” będzie pełnił różnorakie funkcje, m. in.:

- 1/ funkcję wspierającą – motywującą (zapobieganie marginalizacji ze względu na wiek i stan zdrowia, aktywizowanie i motywowanie do kontaktów społecznych)
- 2/ funkcję edukacyjną,
- 3/ funkcję kulturalną,
- 4/ funkcję rekreacyjną,
- 5/ aktywizujące społecznie, w tym działania we współpracy z wolontariuszami

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

W ramach działań będą odbywały się okazjonalne spotkania oraz organizowane zajęcia:

1/ prace ręczne, manualne – wykonywanie okazjonalnych gadżetów, hafty, stroiki świąteczne itp.

2/ muzyczne – wspólne słuchanie muzyki, wspólne śpiewanie,

3/ literackie – wspólne czytanie literatury, prasy

4/ spotkania m. in.:

- z lekarzem rodzinnym i farmaceutą – omówienie bezpieczeństwa medycznego i farmakologicznego,
- z policjantem, strażakiem – uświadomienie zagrożeń w miejscu zamieszkania oraz w najbliższym środowisku i ostrzeżenie przed nimi,
- z reprezentantami innych zawodów, stosownie do możliwości i zgłaszanych potrzeb (dietetyk, rehabilitant itp.)

Na terenie Gminy Piława Górna nie funkcjonuje Dzienny Dom Pomocy, a także placówka dostosowana do większej grupy seniorów. W marcu 2017 roku powstała świetlica środowiskowa dla osób starszych, jednakże nie spełniająca odpowiedniego standardu, dlatego też w miejscu tym planowane jest docelowo utworzenie Klubu „Senior+”. Obecnie istniejące zaplecze jest niewystarczające i nieprzystosowane dla osób niepełnosprawnych.

Budynek, w którym planowane jest utworzenie placówki posiada infrastrukturę – odpowiednią liczbę pomieszczeń, w których po wykonaniu niezbędnych prac adaptacyjnych możliwe będzie utworzenie Klubu „Senior+”.

Przedstawione powyżej działania były realizowane zgodnie z założeniami strategicznymi poprzedniej Strategii, większość z nich będzie kontynuowana lub uszczegóławiana w ramach kolejnego okresu programowego. Należy zaznaczyć, iż sukces realizacji przedsięwzięć oparty jest na aktywnej współpracy pomiędzy różnymi jednostkami publicznymi, społecznymi i prywatnymi na terenie Gminy.

6. Monitoring i nadzór nad implementacją Strategii

Monitoring i ewaluacja działań zawartych w strategii polega na poddaniu ich systematycznej ocenie oraz ewentualnej modyfikacji zawartych w nich kierunków działania. Modyfikacja może być konieczna z uwagi na zaistnienie zmian społecznych spowodowanych przez zmianę regulacji prawnych lub też narastanie poszczególnych problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

Ponadto ewaluacja jest działalnością normatywną, ponieważ z jednej strony wykorzystuje istniejące normy, a z drugiej może przyczynić się do powstania nowych norm i procedur.

Podstawowym celem *monitorowania* jest dostarczenie wiarygodnych informacji przydatnych do oceny i ewentualnej modyfikacji podjętych działań. Inaczej mówiąc, monitorowanie służy ewaluacji strategii.

Ewaluacja to także badanie szeroko rozumianego wpływu danego programu na otoczenie społeczno-ekonomiczne. Badanie takie nie tylko spełnia funkcje poznawcze i dostarcza wiedzy na temat zmiany, jaka zaszła w powiecie poprzez realizację celów strategicznych. Ewaluacja buduje także mechanizmy zaufania, współpracy i współdziałania pomiędzy realizatorami programu, a innymi zainteresowanymi tym programem grupami (społecznością lokalną). Ewaluacja powinna dostarczać kryteria, metody i środki do oceny racjonalności działań publicznych, spełniając w sektorze publicznym rolę analogiczną do mechanizmu rynkowego w sektorze prywatnym.

Aby monitoring spełnił swoje zadania, musi składać się z dwóch podstawowych elementów: właściwie skonstruowanego zespołu wdrażającego oraz karty wyników strategicznych, czyli narzędzia umożliwiającego prezentację w sposób mierzalny i weryfikowalny stopnia realizacji założonych celów. Realizacja tego zadania musi mieć charakter sformalizowany i obejmować powołanie zespołu wdrażającego oraz określenie zasad jego prac.

Zespół wdrażający powinien składać się z osób posiadających kompetencje w zakresie problematyki działań objętej strategią. Wymienić tu należy:

- pracowników OPS,
- pracowników Urzędu Miasta zajmujących się sprawami społecznymi, przedstawicieli instytucji oświatowych,
- Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przedstawiciela Rady Miejskiej,
- przedstawiciela przedsiębiorców oraz lokalnych liderów społecznych.
- Zespołowi powinien przewodzić Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do zadań zespołu należałoby kontrolowanie i koordynowanie działań podejmowanych w obrębie realizacji celów strategii. Karta wyników strategicznych to dokument, który powinien być cyklicznie opracowywany przez zespół wdrażający. Pozwoli on na określenie postępów

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piława Górna na lata 2018-2021

w zakresie wdrażania zadań strategii. Karta powinna obejmować analizę danych statystycznych obrazujących sytuację społeczną gminy. Mogą one być pozyskiwane m.in. z GUS, Urzędu Miasta, OPS, PUP, jednostek oświatowych czy od organizacji pozarządowych oraz innych instytucji działających w sferze społecznej. W procesie wdrażania strategii, konieczne jest analizowanie danych statystycznych obrazujących sytuację społeczną gminy, ale nie należy również pomijać informacji o tym, jak realizowane są zadania postrzegane są przez objętą nimi społeczność. Dlatego też obradom zespołu wdrażającego towarzyszyć muszą cykliczne konsultacje społeczne, które pozwalałyby uwzględniać uwagi formułowane przez mieszkańców i ich przedstawicieli. Dwa najłatwiejsze sposoby realizacji postulatu uspołecznienia procesu implementacji to organizowanie spotkań otwartych oraz przeprowadzanie badań społecznych.

Przyjęcie strategii, jej wdrażanie oraz monitoring i nadzór nad realizacją pozwolą na rozwiązanie czy chociaż częściowe ograniczenie uciążliwości problemów społecznych, które obecne są w życiu mieszkańców Piławy Górnej.

Załącznik 1. Obiektywne wskaźniki monitorowania realizacji założeń dokumentu:

- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych programem dożywiania
- liczba rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, którym skutecznie udzielono pomocy
- liczba osób objętych pomocą w placówkach wsparcia dziennego na terenie gminy
- liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe (alkoholizm, narkomania)
- ilość zorganizowanych kampanii na rzecz profilaktyki antyalkoholowej i antynarkotykowej oraz liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z tą patologią w ramach systemu sieciowej pomocy
- liczba atrakcji (zajęć, imprez, itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia
- liczba atrakcji (kulturalnych, sportowych, integracyjnych) organizowanych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.